

MAGYAR KURIR

Bétsből, Kedden, September' 21 - dikén 1819.

Nagy Britannia.

A' LiverpooLi népgyűlés, melyről a' mult pénteken két szóval emlékezünk, nem 3 hanem valami 5 ezer emberekből állott 's az ebben köz egygyezéssel tétetett határozásoknak egygyike szerént nem soká ismét fog egy ilyen gyűlés tartatni, melyben a' Manchesteri történetek fognak fontolás alá vétettetni. — A' Leeds-i gyűlést, melyről ugyan akkor emlékezünk, a' tette nevezetessé, hogy abban az elfogattatott Reformálók' számára pénzt gyűjtöttek.

Minthogy Chesterben nagy fegyveres és puszkapor magazinum van, tehát a' mostani népzengések miatt jónak találta az Országlószék az itt lévő őrző sereget kettőztetni 's egyéb rendkívül való elővigyázási eszközöket is elővétetni.

A' Manchesteri Merkurius nevű újság kihirdette, hogy ott Sept. 15 - dikén ismét népgyűlés fog tartatni.

Hunt arról tudósította egy barátját, hogy midőn ő Lancashiréből a' hova fogságra vitték volt, Manchesterbe vissza ment, az Országúton legalább is 20 ezer ember kísérte, 's tudván, hogy Manchesterből is legalább ennyin ki fogának elejébe jőni, tehát ezért halasztotta Manchesterbe való bemenetelét Vasárnapról Hétfűre.

Politizai tiszt Nadin, a' ki Huntot Manchesterben az Aug. 16 - dikán tartott népgyűlésből mint foglyot kivezetete, ily nevetlen levelet vett Londonból:

— „Sir! Az Ur' magaviselete már régtől kiváltképpen pedig Hétfűtől, Aug. 16 - dikától fogva, minden *Radicalis Reformálók'* valóságos barátjaiknak érzékenységet felgerjesztette az Ur ellen: melyhezképpst a' Reformálás' barátjainak egyik gyűlésében meghatározatott, hogy nagyon hasznos leszen a' világot egy oly gyávától megmenteni, milyen az Ur; 's reménlenünk lehet, hogy ez, egy fogatos letzke fog másokra nézve is lenni. Titkon azt is tudtára adhatom az Urnak, hogy Uraságod tsak kevés napokig fog élni. Költ Londonban Aug. 19 - dikén 1819 - ben, egy *Radicalis Reformáló* által.

Olvasóinkra bizzuk, hogy magyarázzák-meg magoknak, mit tegyenek az újságlevelekbén ezen szavak: „Leedben „az úgynevezett Nimrod' fiai (*Vadászok*) „meghatározta, hogy ezen nevet Hunt „(Vadászat), a' szájon többé ki nem „botsátják.“

Irtuk, hogy Manchesterben a' Londoni Ministeriális Kurirnak némelly leveleit, azért, hogy az odavaló Magistrátusnak és Polgári katonaságnak Aug. 16 - dikán kimutatott magaviseletét megdítser-te, a' Reformálók ugyantsak a' Manchesteri piatzon közönségesen megégették. Milyen formák lehessenek a' Kurirnak azon okoskodásai, mellyekért az ő levelei ezen *Anto de Fét*, ezen rettenetes megégettetést érdemlették, hozzá lehet vetni az ő itt következő szavaiból: —

„Minden nap minden óra bizonyítja,“

a' jó következesek által, hogy melly böltsék voltak a' Manchesteri Magistratus által elővetetett eszközök. Akármint gyalázzák az *Opponensek* ezen eszközöket, mi, mindazonáltal ezeket dilsérni soha meg nem szününk. Az indulatosság' szava tsendesedik; az okosság' szava pedig erőssödik 's hangosodik, és mi azt kérdjük minden józan gondolkodású ember-től, hogy: Valyon azon öszszegyülekezeseknek, mellyekkel rebellióra van a' czélzás, megszünése, nem szerentse - é a' mi Országunkra nézve? és hogy mi ezen szerentsét nem a' Manchesteri népgyülés' elszélesztetésének köszönhetjük - é? Ezen *maxima* ugyan lehetne veszedelmes; de a' czélzás és kimenetel megmutatták, hogy végrehajtásának módjai jók voltak: osztán azt se' tagadhatjuk, hogy az ilyen maximákra valamint a' közönséges ügy a' magános életben sokszor szükség van. Minden emberi dolgokban kell emberi gyengeségeknek és fogyatkozásoknak tálatatni. A' *Duritanus* Szinmütatásnak, melly azért, hogy boszszantson és ingereljen, mindent megtámad, a' mit a' törvények tsak mi gyenge megsértetésének lehet tartani, könnyű a' játéka. Hanem a' Religio és a' Philosophia másképpen ítélnék a' tselekedetelekről. Megtévedések történhetnek; hanem a' tévedésből bünt tsinálni, 's arról lázszasztó módon deklamálni, tsakromlott szívhez, vagy gyáva főhöz illik."

A' tengeri Hatalmasságok között fennforgó bizontalankodások, naponként közelítenek a' kifejtődéshez. Azok a' tizenkét hadi hajók, mellyek felől irtuk vala egy alkalmatossággal, hogy a' Plymouthi kikötőhelyben, a' tengerre való kivezéshez készülnek: már egészszen készen állanak, 's tsak azt várják, hogy a' Madridban lévő Anglus Követtől Sir Wellesleytől, az utolsó tudósítások megérkezzenek, Bizonyos czélzásáról ezen

hajós seregeknek még semmit nem lehet tudni: annál többek a' felölle való vélekedések. Azt gondolják, hogy eltalálták a' dolgot, a' kik úgy vélekednek, hogy Anglia — minthogy az Északi Amerikai Országlószék kinyilatkoztatta, hogy akár megerössittse a' Spanyol Király a' Floridáknak általengedését, akár ne', ő ezeket többé a' maga kezei közzul ki nem bortsátja — Cuba szigetét minden esetre a' maga oltalma alá akarja venni. — Egyebek közt azonban, nagyon magokra vonták továbbá ugyan ezen tárgyra nézve a' közönség' figyelmét azok, a' kik úgy ítélnék, hogy Anglia, Spanyol Ország és Portugallia közönséges megegygyezés-sel a' Déli Amerikai elpártolt Spanyol tartományoknak meghódoltatását munkába fogják venni, 's Anglia ezen számos hadi hajókkal fogja őket segíteni, mellyeknek védelme alatt a' Radiksból elvezendő számos Spanyol fegyveres sereg a' Portugallusokkal Montevidecónál egygyesülni, 's onnét munkáját előbb *Buenos - Ayres*, 's azután a' többek ellen, folytatni fogja. — Az idő fogja megmutatni, hogy melyik vélekedés járt a' valósághoz legközelebb.

* * *

A' Londoni újabb tudósításokban nintsen semmi újabb történetekről való emlékezet. Tsak a' már tudvalévökről hozattatnak - fel némelley még meg nem említett környülállások. — A' Westmünsterben Sept. 2-dikán tartatott népgyülés legfeljebb 50 ezer emberekből állott. — Az esmeretes Wolseley 's a' Hunt Prokurátora Pearson, fáradhatatlanul folytatják Manchesterben azoknak az embereknek felkeresését és segítését, kik az Aug. 16-dikán tartatott népgyüléskor megsebesítettek. Laistromot készítettek a' neveikből. Hunt rettenetes leírást adott ki ezen emberek' megsebesítésének mód-

jairól. Azt mondja, hogy a' polgári katonáknak ezen mérszárlásra különösen meg kellett kardjaikat köszörültetni. — A' Timmesben ilyen laistromot hirdettetett - ki Pearson a' megsebesített személyekről: Kardvágást kaptak 97 férfi 20 asszony — lópatkó által okoztatott sebet 28 férfi 21 asszony — Politziai katonapálya vagy tolongás miatt való sérelmet 22 férfi és 20 asszony személyek, a' kik nagyobb részint terhes sebeket kaptak. Ezek mind laistromba vagynak már irattatva, de azt mondja Pearson, hogy általában reá megy' ezen szerentsélleneknek száma 500-ra.

A' Bristol-i újságlevelekben panaszkodnak a' Fábrikások, hogy a' sok népgyűlések miatt a' munkások úgy elfogódtak a' munkától, hogy a' felváltott portékákat vásárlójuknak az ígért időpontra meg nem készíthetik.

A' Londoni Lordmájorhoz kéreirást vittek a' Közönség' Tanácsának hét tagjai, melynek 431 polgárok irták alá neveiket, a' kik azt kérik, hogy ezen Tanács hivattassék össze a' végre, hogy a' Manchesteri történeteket fontolás alá vegye. A' Lordmájor a' Magistrátust öszszegyűjtven fontolás alá bocsátotta a' Közönség tanácsa kívánságát, 's a' lett a' határozás, hogy Sept. 9-dikén öszszegyűlhet ezen nagy tanács. A' Polgárok magok is kérik, hogy hasonló végre közönséges gyűlést tarthassanak, de ezt még nem engedte meg a' Lordmájor.

Azon hét principiumok, mellyeken a' Westmünsteri népgyűlés a' Princzhez intézett kérelmét fundálta, ezek voltak: A' népnek jussa van arra, hogy közönséges gyűléseket tartson, kére irásokat készítsen, 's a' haza' közönséges állapotja felett tanácskozzék; ehczképpst a' Manchesteri népgyűlés törvényes volt, hanem a' Magistratus parantsolatjára a' Polgári katonaság által ezen jusának gyakorlásá-

ban kegyetlen és gonosz módon meggátoltatott; a' fegyvertelen népnek ily gyáva módon való megtámogatása oly próbatétel, melly által arra van a' czélzás, hogy az Anglus nép' szabadságai semmi vé tétetessenek, 's a' melly az Anglus népnek a' Parlamentumban való hibás képviseletének egygyik következése; ehczképpst az arravezérlő egyetlenegy eszköz, melly által az Anglusoknak még meglévő szabadságaik és jusaik megtartathatnak, abban áll, hogy a' Választási szabadság annyira kiterjesztetessék, hogy a' Választóknak megrontathatása lehetlenség légyen, 's a' Képviselek oly rövid időre választattassanak, hogy okok legyen arra, hogy azok eránt, a' kik őket választják, hűségesek maradjanak (hogy ismét választattassanak.)

Frantzia Ország.

Sir Crawford nevű Anglusnak jelles pere Sept. 7-dikén ismét eléfordult a' törvényszék előtt. Azok közzül, kiket rágalalmazással vádol (ugymint az atya' testvérének felesége Crawfordné, Gróf Orsay és Gróf Orsayné, 's Marquis Sourdis) csak Gr. Orsayné volt jelen. Most még rutábbul viselte Sir Crawford magát a' törvényes ülésben. A' per nem az Esküdtek törvényszéke előtt, hanem a' Magistratusi Politzia előtt foly. Most már Prokurátorral jelent volt meg a' Felperes, 's azt kívánta, hogy a' pernek elővétetése még halasztódjék 14 napig, vagy 4 hétig, azért, hogy a' Király nem akarja megengedni Angouleme K. Princznek, hogy mintkezes, a' törvényszék előtt megjelenjék, hanem azt, hogy a' házánál kikérdeztessék, a' Criminalis törvényeknek 511-dik cikkelye megengedi. — En, így beszéllett Crawford, nem akarom ezen törvényesszéket megbántani, de azt még is csak kimondom, hogy Gróf Decazest a' Belső Ministert egész Europa előtt elvá.

dolom azért, hogy ő legalatsonyabb és leggyalázatosabb módon bánt vellem; a' legközelebbi alkalmatossággal a' Pair kamara elejébe terjesztem a' dolgot, Nemzeti pert inditok ellene, mint ezt már az itt lévő Anglus Követnek is megmondottam, 's a' többi.“ — Ezen szókat ő nagy dühösséggel mondotta. A' Királyi Prokurátor és a' Vádoltatott Uri személyek' Prokurátoraik által gyakran megintetett, hogy mérsékelje magát. Ő pedig még annál jobban hevesedett. Kiöntvén a' Decazes ellen való mérget, azután Gróf Orsaya német támogató-meg, kit ott szembe tolvajnak és mindennek elnevezett, a' mi a' nyelvére jött. — „Az Ur már engem gyilkosnak is nevezeti“ — így szollott a' Grófné. — Igen, ekképpen felelt Crawford, mert az aszszony nékem a' mult telen az életem után leselkedett. Nekem itt, tolvajokkal, méregtsinálókkal (megétetőkkel) van dolgom.“ — A' Királyi Prokurátor elvárván, hogy a' jelenlévő idegeneknek részint lármázása részint katzagása eltsendesedjék, azután a' Felpe-res kérelméről beszéllett, azt mondván, hogy néki úgy látszik, hogy ő, ki már 11 libellust, vagy motskolódó irást adott ki, ezen két vagy 4 hetekig való időhaladást is csak azért kívánja, hogy még az alatt is kedve szerént oltsárolhassa az előljárókat 's azon személyeket, a' kikre mérgeződik. — Jó! így felelt Crawford, már most csak azért is nem egy hanem három hónapi időhaladást kívánok, azért, hogy nékem Angliából még ezt a' Lordot is, amazt a' Ladyt is, mint bizonyságokat, ide kell hivatnom. Majd megmutatom én, hogy tsalárd ember vagyok-e én? hogy kényszeríteni akartam-e én a' mejjének szegzett pistolyal az atyám' testvere' bátyját arra, hogy engemet 1,200,000 Frankolból álló Majoratusnak tulajdonosává tegyen? holott mások azok, a' kik őtet szemtelenul körülveve őriztek. —

A' Prokurátor mondta néki, hogy annak hogy ő az atya' bátyjától kizáratott, az oka nem egyéb, hanem az ő rossz magaviselete lehetett — a' melly szóknak hallására Crawford újabban felmérgeződ-
vén, ismét dühösködni kezdett — a' törvényszéki szolgák, kik mellette voltak, le nem tsendesíthették — az Elölülő megintette, hogy ha nem mérsékli magát, kivezetteti a' szalából — Crawford ezt kétszer mondattatni magának nem enged-
vén, felugrott 's menni akart, hanem a' nézők most is elébe állottak mint utóbb-szor, az Elölülő pedig azt a' határozást tette, hogy mivel a' Vádoló Ur, még Angouleme Princzet, Talleyrand Hertzeget, 's Minister Decazest is meg akarja kérdeztetni, tehát a' pernek folytatása Sept. 30-dikaig halasztassék-el.

Párisban egy kereskedő legény jelesen tett szert egy szép arany órára. A' theatromon lévén, meg akarja nézni, hogy hány ora? de az óráját nem találja — azt gondolja, hogy ellopták — egy szomszédját, a' ki néki gyanusnak látszott, keményen szemközt nézi, 's megszólítja: Uram, add vissza az órámat, különben mindjárt elfogatlak — Emez így felel ijedten: Itt van Uram az órád; kérlek ne tégy szerentsétlenné. A' kereskedő legény azonközben szállására menvén, a' maga óráját, mellyet elveszve 's ismét megtalálva lenni gondolt, az asztalon a' szokothellyén találta, 's ekképpen egy helyett már most két arany órája van, még pedig nagyon egy formák. — Ezen történetet úgy lehet megmagyarázni, hogy az ember, ki a' theatromon a' kereskedő legény mellett állott, valóság-gal lopta volt valakitől az órát, 's hirtelen megszollittatván azt gondolta, hogy a' keretkedőlegénytől lopta volna valamikor, 's hogy el ne fogassa, vissza adta néki, a' mi soha azé nem volt.

Orosz Birodalom.

A' Császár Aug. 9-dikén délelőtti 11 órakor *Archangelbe* érkezvén, 10-dikben reggel az ott őrizeten lévő Regimentnek mustráját tartotta, a' főbb tisztviselőknek audientziát adott, dél után a' betegek' házait meg szemlélte, 's azon *Regosdrof* nevű szigetnek megnézésére ment, melyet *Első Péter* is néhányszor meglátogatott, mikor *Archangelben* tartózkodott. — 11-dikben a' hajós sereggel tartatott gyakorlási próbát, melly után a' Kommandánst egy arany gyűrűvel 's a' hajós legényeket egyegy Rubellel megajándékozta. A' sokféle tárgyak között, mellyeket rendel szemügyre vett, volt a' fő templomban találtató régiségek között a' Nagy Péter zászlója is. Estve felé a' *Novodvynsk* nevű erősségnek megnézésére, 's onnét a' város által megtiszteltetésére adatott bálba ment, 's a' többi. Már 100 esztendőök teltek-el, hogy az Orosz Uralkodó ezen nevezetes helyet nem látta. 12-dikben tovább folytatta útját ö Cs. Felsége.

Spanyol Ország.

Végezetre úgy mutatják a' környülállások, hogy tsakugyan fog lenni valami a' *Kadiksi* nagy expeditzióból. Elindulása Sept. 15-dikére volt határoztatva. Néhány napoktól fogva minden *Kadiks* felé vívő utakat oda utazó *Generálisok*, *Tisztek*, 's *Tábori Biztosok* borítottak-el. A' fő vezér *Gróf Calderon Calleja*' elejébe nagyon szélesen kiterjedő telyes hatalom van adattatva, úgy hogy akár alkudozás szerént való megbékéllés, akár pedig a' hadakdzásnak legkeményebb módon való folytatása által vessen véget ezen veszedelmes pártoskodásnak. A' Prokla-

mátziót, mellyet megérkezése' or ki fog hirdettetni, *Madridban* készítették, 's ki nyomtatva viszik-el *Amerikába*.

Spanyol Amerika.

Admirális *Brion Margarita* szigetről egy hajós sereggel, melly 31 kisebb nagyobb jó készületű hajókból áll 's 2500 *Anglus*, *Irlandus*, *Skottus*, *Német*, és *Indus* katonákkal volt megrakattatva, *Július*' 10-dikén a' *Terma Ferma* partjaira által evezett. Hova készült kiszállani, még ekkor nem tudták. Hanem minthogy azolta oly tudósítások érkeztek, hogy az *Insurgensek* a' *Spanyolokat* megvervén *Barcellona*t elfoglalták volna: tehát úgy itélnék némelyek, hogy *Admirális Brion* egyenesen oda evezett ezen fegyveres sereggel, 's oda fogja azt kiszállítani, hogy ott a' több *insurgensekkel* egyesülvén, utjokat *Cumanának* ostromlására vegyék.

A' *Spanyol* fő vezér *Morillo* minden módokat elpróbál, hogy magát a' *Caraccasi* lakosok előtt kedvessé tesse. Jeles eszközzel élt nem régen ugyan ezen célra nézve. Minthogy ezen nép nagy gyönyörüségét találja a' barmok' viaskodásában, tehát ezt a' népnek, pedig a' *Papság* nagyon ellenzi, nem tsak engedte, hanem azt is tselekedte, hogy azokat az embereket, a' kik magokat a' vadakkal való kegyetlen viaskodásra elszánták, a' fogságra esett *Anglusoknak* veres ruhájokba öltöztette, melynek nem tsak az a' következése lett, hogy az újságnak a' nép nagyon örvendett, hanem az is, hogy a' *Spanyolok* ellen tsatázó *Anglusok* nagyon megharagudott, 's káromlotta őket.

Száz forint Conventiós pénzért adtak Váltó czédulában:

Sept. 17-dikén 249 $\frac{3}{4}$ — 18-dikén 250 — 20-dikén 250

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

A' Pesti Magyar Királyi Universitas Professorainak Sept. 7-ken tartatott közönséges gyűlésében illy értelmű főbb Rendeles olvastatott fel:

„Ő Tsászári Királyi Apostoli Felsége Magyar Királyi Helytartó Tanácsának nevében a' Pesti Királyi Tudományok Universitasá Academiái Magistratusának jelentendő: Ezen Királyi Universitas Professorainak folyamodása dolgában, kik a' többi Tsászári Királyi Német Országokban lévő Universitasokkal egyenlő Országos rangban (Status Cathegoria) helyeztetni, 's a' Rectoroknak, és a' négy Karok Dékánjainak bizonyos tiszteletbeli Jeleket, és a' köz inneplések, 's hivatalbeli foglalatosságok alkalmazosságával hordozandó Ehességeket adadni könyörögtek; ezen Academiái Magistratusnak, 1816. eszt. Apr. 2-kán bényújtott esedezésére ezennel visszairattatik: Ő Felsége kegyelmesen méltóztatott rendelni, 1-ször: Hogy az Universitasbéli Professoroknak egyenesen a' Királyi Tanácsosok után való Tiszteletbeli Rend adattatik. 2-szor Hogy az Universitasbéli Professorokat, és az Ő Felségeiket Ur, és Urasszony nevezet illeti; 's az a' tehetség, hogy midőn köz hivatalok előtt, mint Felek jelennek is meg, leülhessenek. 3-or) Hogy nem tsak az Universitasbéli Professoroknak; hanem minden Királyi Tudományos Intézetekbeli Tagoknak, midőn hivatalbeli kiküldetésben forognak, az Ő Felsége által helyben hagyatott Lajstrom szerint Diurnumok fizettessenek. 4-sze) Hogy a' Rector és négy Dékánok minden nyilvánvaló inneplésekben a' ki-rendelt Jeleket, és Numismákat arany lántzról függye hordozhassák. Ezen Jelek, és Ehességek megszerzésére kívánta-

tó költségeknek kifizettetését Ő Ts. Kir. Felsége az Ország Tárházából kegyelmesen rendelni méltóztatott.

* * *
Tsászár és Király Ő Felsége méltóztatott Bárá Vitézvári Simonyi Jó'sef Ő Nagyságának, a' Hessen-Homburg Huszár Regiment Obersterének, Nemes Arad Vármegyében fekvő Vadász, és Belzerend jószágokat örökös birtokul Királyi Adomány ereje által ajándékozni.

* * *
Nemes Trattner Mátyás Ur, Pesti nevezetes Könyvnyomtató, a' ki sok esztendők óta ezen szép Mestersége által a' Tudományok és Nemzeti Nyelv terjesztésének hathatós eszköze volt; 's Trattner János Tamás Urban-olgy fíjat nevelt, a' ki érdemes Attyának nyomdokán huzgó serénységgel megiodulván, a' Nemzeti Literaturát jeles munkák kiadásával szerentsésen gyarapította. Nem különben Trattner Károly az érdemes öregnek második fíja a' Ts. Kir. Ingenieuröknél, az Ő Hadi Tudománnya, és jeles magaviselete által olgy figyelmet vont magára, hogy 2-dik Kapitányságra emeltetnek. Ezen tekintetből Ő Tsászári Királyi Felsége tisztelt Trattner Mátyás Urat, 's ő általa a' Fíui ágon lévő magzatait, 's maradékait, Nemes Krassó Vármegyében fekvő Petroza nevű helységgel Királyi Adomány által örökösen megalándékozni méltóztatott. Melly Királyi kegyelem új bizonyysága annak, hogy Ő Felségének atyai figyelme a' tsendes érdemekre is jószágos készséggel szokott kiterjedni.

E r d é l y.

Zalathnáról, Aug. 24-dikén. Egy még eddig esmeretlen Fenevad nyugha-

tatlankodtatja egynéhány hetek oltá *Petrosan, Bulbuk, Voljen* és *Homoroht* szomszédságunkban lévő falukat; különösen a' *Bulbuki* lakosok között 15-öt már részint széllyeltépett, részint megsebesített. Jóllehet már több ízben vadászták légyen is, de még sem akadtak semmi nyomára. Egyes emberek leírásaik szerint hasonlónak mondatik a' farkashoz, tsak hogy a' farka és alsó része kevesebbé szőrös. A' közönséges Oláh farkassá változott gonosz embernek tartja 's *Priculitsnak* nevezi. De a' pallérozottabbak azon hiszemben vagynak, hogy valami külföldi elszabadult 's ezen környékre bolyongott vadállat légyen; mint-hogy a' mezőn és erdőkön legelő számos nagyobb és kisebb barmokat nem bántja, hanem tsak az embereket 's azok közt különösen a' Gyermekeket, Aszszonyokat és Leányokat támadja meg, kiket megfojt 's mejjeket széllyel tépi. Igy ragadt ki egy nyájjuh között egy gyermeket Apja szeme láttára a' nélkül, hogy a' juhokat bántotta volna. Egy Aszszonyt, ki egy Majorban vagy kunyhóban aludt, az ágyból vontzolt ki. Három, száraz tűzi fát szedegető Leányok között, egy 16 esztendőst tépett széllyel; ketteje elfutott 's a' t. Oly nagy rémülésbe hozta ezen Fenevad az egész környéket, hogy az emberek szántóföldjeikre sem mernek fegyver nélkül menni.

* * *

A Würtembergi új Constitúciónak folytatása.

36. §. Mindennek van jussa, valamely Törvény-Széknek törvénytelen vagy rendetlen bánásáért, vagy a' végzésnek hátráltatásáért, az éppen előtte lévő Törvényszéknek beadni panaszát, 's ha a'

szükség úgy hozná magával, azt a' legfőbb Törvény-Székig fel vinni. 37. §. Ha fundamentom nélkül valónak találná az elibe terjesztett panaszt a' főbb Törvényszék; azon esetben köteles ítéletének okait a' panaszló előtt megvilágosítani. 38. §. Hogy ha a' főbb Törvényszék ítéletén sem nyugodnék meg a' panaszló, akkor a' Rendeknek magok közbenvetéseket kérheti. A' kik is, ha látják, hogy a' rendes folyamaton ment a' dolog és hogy a' panasz méltán tekintetbe vehető, az eránt a' Királyi Titkos Tanács útasi-tását kéri ki. *IV. Rész. A' Status Törvényszékeiről.* A) Közönséges határozások. 39. §. A' Status szolgálai, kivévn a' Constitutzióban vagy különös Törvényekben foglaltatott eseteket, a' Király által neveztetnek ki, még pedig — a' Tisztviselősségi kezességen kívül a' főbb Tisztsegeknek javallások szerint, melly esetben minden hivatal kérőknek neveiket fel kell olvasni. 40. §. Senki sem léphet a' Status szolgálatjába a' nélkül, hogy előbb törvényesen meg nem vizsgáltatott és alkalmatosnak ne találtatott volna. Az egyformán alkalmatosok közt a' honniaknak van elsőség az idegenek felett. 41. §. A' hivatalos hitben, mellyet a' Király előtt minden Status szolgálja le tenni tartozik, a' Constitutziónak lelkiismeretes őrzése kötelelsséggé tétetik. 42. §. A' melly Status szolgálja Birói hivatalt visel, az törvényes megesmérés nélkül semmiféle okon sem le nem tétethetik, sem el nem bortsáttathatik sem tsekélyebb helyre nem küldethetik. 43. §. Ugyan tsak így van a' dolog a' más több Status szolgálira nézve is, ha hogy azoknak Tiszti helyeikről való elmozdítottatások, valamely gonosztett vagy közönséges hibázásból történnek. De ha azok haszonvehetetlenek vagy tiszteket nem annak rendi szerint viszik véghez, a' felettek való Tisztse-

geknek és a' titkos Tanátsnak jelentésekre, a' Király által elbortsáttathatnak, vagy tsekélyebb hivatalokba tétethetnek; mind az által az illy esetben jól ki kell halgatni a' titkos Tanátsnak a' fő Törvényszéket, hogy nints e' törvényes tekintetben valami ellenvetésre való a' Tiszttség jelentésében. Ugyan ez a' bánás módja a' Közönségek's más egyéb Társaságok Elöljáróira, Tisztviselőire nézve is. 44. §. Valakinek bizonyos időre hivatalából való elmozdittatása, mellyel együtt jár tiszti fizetésének elvesztése is, ugyan azon határozások által megyen véghez, mellyel az elbortsáttatás, és tsekélyebb tiszttségbetétel. 45. §. A' Status szolgáinak egy helyről másra fizetések's Rangjok elvesztése nélkül való általtételések csak fontos okoknál fogva eshetik meg. A' melly Tisztviselők kívánságok nélkül tételnek más helyekre, azok a' költözködésre törvényes kárpótolást nyernek. 46. §. Azon Tisztviselőkről, kik vagy betegség vagy öregség által lesznek alkalmatlanokká a' szolgálatra úgy azoknak familiáikról is, egy különös Törvény által gondoskodott a' Státus. 47. §. Minden Státus kormányozását illető Királyi Rendeléseknek a' Departamentum Ministere is alá írja a' nevét, melly által az a' Rendelés tartalmáról felelni tartozik. —

(A' többi következik.)

Előfizetési Jelentés.

Közönségesen tudva vagyon, hogy a' Magyarok az Oláhokkal szoros özsze-köttetésben élnek, melly elmulthatatlanul szükségessé teszi, hogy egymás nyelvét értsek. De az Oláh nyelv értésének fellelte nagy akadályára volt mind eddig a' Cyliriai betűkkel való élés, mellyért is több tudós Hazafiak igyekeztek azon,

hogy az ősi betűket vissza hozván, ama, Literaturájokat hátráltató Cyliriai betűket kiirtsák. Ezen közhasznú tzelt én is tehetségem szerént előmozdítani kívánván, következő tzimű Munkámat az Előfizetés útján szándékozom kiadni; kérvén buzgó indulattal minden Magyar és Oláh Hazafiakat, hogy, különösen Históriai, Statistieai, 's Topographiai tekintetből, az Oláh nyelvnek könnyebb megértése véget szándékomat elősegélleni méltóztassák. — A' Könyvnek tzimje ez:

Aranykults; vagy az emberi szívhez vezető újonnan feltalált Út. Szükséges Könyvetske az emberi társaságban. Az olvasásáról szolló előre bortsátott Regulákkal. Előfizetési ára 2 for. V. Tz. Nyomtatattik Bétsben Davidovits Úr nyomtatómühelyében a' 746-dik szám alatt. —

Az előfizetés a' jövő Karátsonyig megeshetik Bétsben: T. T. Davidovits; Budán: Fő Tiszt. Péter Major Oláh Könyv Censor; Nagy Váradon: Professor Barbara; Máramarosban Szigeten: Fő Tiszt. Andarkó Péter, Külső Vicarius Uraknál; Felső Bányán a' Szerzőnél; másutt pedig a' Fő Esperest és Plebanus Uraknál, kik is általam aláztatosan kérettetnek, méltóztassák ezen fáradságot magokra vállalni, és a' T. T. Előfizető Urak neveiket a' bégyült Summával együtt a' felyebb említett öt helyekre békülden.

September 20-án 1819.

Gergel V. Basilius.

a' Ts. K. Convictusban volt Nevendék's végzett Theologus, a' Munkátsi Megyéből.